

ИСТРАЖУВАЊЕ ЗА РЕЛИГИЈАТА И ПРИСУТНОСТА НА ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТАА СФЕРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Агенција Рејтинг за потребите на Македонскиот институт за медиуми на 14 и 15 октомври 2014 година спроведе истражување за религија и присутноста на говорот на омраза во таа сфера во Република Македонија. Истражувањето беше спроведено преку методот телефонска анкета на 800 испитаници со репрезентативен опфат на сите етнички заедници, урбани и рурални средини во Република Македонија. Статистичката грешка за овој вид истражувања изнесува од -3.5 до +3.5%.

Според социодемографските податоци, 48% од испитаниците се мажи, а 52% се жени. Најголем дел од испитаниците се на возраст од 50 – 64 години (35.8%), потоа следуваат испитаниците на возраст од 30 – 49 години (33.5%), па испитаниците над 65 години кои се застапени со 16.3% и 14.5% се испитаниците од групата од 18 до 29 години. Половина од испитаниците се со средно образование (49.5%), додека пак 34% од испитаниците имаат завршено више и високо образование, постдипломски или докторски студии, а со основно образование се 16.5% од испитаниците. Според етничката припадност на испитаниците, најмногу застапени се Македонците (69.5%), Албанците (24.8%), 3.5% етнички Турци, 1% етнички Срби и 1.3% некоја друга етничка припадност. Структурата според местото на живеење покажува дека 22.8% од испитаниците се од Скопје, а 49% од други градови и 28.3% од село. Голем дел од испитаниците (83.5%) се изјасниле дека припаѓаат на одредена религија, додека пак само 16.5% од испитаниците рекле дека не припаѓаат на некоја религија. Од оние испитаници кои се изјасниле дека припаѓаат на одредена религија, 74.6% одговориле дека се припадници на македонско православна црква, 23.6% дека се припадници на исламската верска заедница, 1.5% се припадници на католичка црква во РМ и незначителен процент (0.3%) се припадници се евангелско - методистичката црква. Скоро половина од испитаниците (45.8%) одговориле дека се силно приврзани за својата верска заедница, 39.5% одговориле дека се умерено приврзани и 12.6% изјавиле дека не се приврзани за својата верска заедница. Освен на свадби, погребни и крштемки, 54.3% од сите испитаници практикуваат обичаи само на верски празници, 14.2% практикуваат верски обичаи повеќе од еднаш неделно, 11.2% еднаш неделно, 8.7% практикуваат обичаи повеќе од еднаш месечно, 7.3% неколку пати годишно, 2.3% од испитаниците практикуваат обичаи барем еднаш годишно и само 2% од испитаниците во истражувањето никогаш не практикуваат верски обичаи.

На прашањето: Дали досега сте забележале изјави во јавноста кои се однесуваат на несогласување, омраза или агресија кон припадниците на различни религиозни групи во земјата? 57.5% од испитаниците одговориле дека забележале вакви изјави во јавноста и 42% одговориле дека немаат забележано такви изјави.

Анализата на следните неколку прашања ги опфаќа само оние испитаници кои одговориле дека имаат забележано изјави во јавноста кои се однесуваат на несогласување, омраза или агресија кон припадниците на различни религиозни групи во земјата. Имено, 38.3% од овие испитаници изјавиле дека само понекогаш забележале изјави кои се однесуваат на говор на омраза, а 23% од нив одговориле дека често ги забележуваат ваквите изјави, 13.5% одговориле дека говорот на омраза го забележуваат често во јавноста, а 25.2% рекле дека ретко забележуваат изјави во јавноста поврзани со говорот на омраза кон припадници на различни религиозни групи во земјата. Анализата на прашањето кон кои припадници на религиозни групи се насочени овие изјави покажа дека најчести жртви на говор на омраза во јавноста се припадниците на исламската верска заедница (55.7%), 33.5% се насочени кон припадниците на македонско православната црква и со 2.7% од испитаниците одговориле дека изјавите во јавноста се насочени кон припадниците на католичка црква во РМ и припадници на евангелско - методистичка црква, респективно. Испитаниците кои имаат завршено више и високо образование, постдипломски или докторски студии во највисок процент забележуваат говор на омраза (63%), додека пак процентот на испитаниците со основно образование кои забележуваат говор на омраза во јавноста изнесува 47%. Припадниците на македонско православната црква во повисок процент забележуваат говор на омраза (59%), споредено со припадниците на исламската верска заедница каде овој процент е 47%.

Говорот на омраза кон припадниците на различни религиозни групи е најмногу забележан на телевизија (76.1%), во личен контакт (61.5%), по различни интернет страници (53%), социјалните мрежи фејсбук, твитер и слично (51.7%), по графити на ѕидови (47.8%), во весници и списанија (47.4%), додека 26.9% од испитаниците говорот на омраза го забележале на јавни места (училишта, концерти, фудбалски натпревари и слично), потоа следи радиото каде само 10% од испитаниците забележуваат говор на омраза. Останати места каде што испитаниците забележуваат говор на омраза се: во јавен превоз (3.8%), во цркви и џамии (3.8%), на работното место (1.9%) и на транспаренти (1.9%).

Испитаниците беа запрашани: Кои специфични зборови или фрази сметате дека беа навредливи кон припадниците на различни религиозни групи? Според мислењата на испитаниците називот смрт за шиптари се смета за најнавредлив, следен од каури, бугари, забулени, вахабисти, терористи, нововерци, саботари, различни пцовки, љунги, муџахедини итн. Исто така, мал дел од испитаниците терминот Голема Албанија го сметаат за навредлив.

Голем дел од испитаниците кои забележале говор на омраза во јавноста (62.2%) сметаат дека во последните неколку години говорот на омраза кон припадниците на различните религиозни групи се зголемува, 23.5% сметаат дека е на исто ниво како пред тоа, а само 12.2% рекле дека се намалува. Етничките Албанци во

поголем процент сметаат дека говорот на омраза е зголемен (77%), за разлика од етничките Македонци (59%).

Високи 96.5% од сите испитаници во истражувањето одговориле дека не ја одобруваат употребата на изјави во јавноста кои се однесуваат на несогласување, омраза или агресија кон припадниците на различни религиозни групи. Имено, анализата покажа дека само 3% од Македонците ја одобруваат употребата на вакви изјави во јавноста, додека пак кај Албанците овој процент е 7%.

Испитаниците беа запрашани: Дали заради вашата религиозна припадност до сега во животот сте биле навредувани, обесправени (дискриминирани), заплашени, изложени на насилство? На ова прашање, 16% од испитаниците одговориле дека биле навредувани, 15.8% биле обесправени (дискриминирани), 11.3% биле заплашувани и само 5% од испитаниците биле изложени на физичко насилство поради нивната религиозна припадност. Параметрите по кои се анализираше изложеноста на граѓаните на говор на омраза покажаа дека Албанците во поголем процент се навредувани (20%), обесправени (22%), заплашени (17%) и 9% од нив биле изложени на физичко насилство, за разлика од Македонците каде овие проценти се помали (навредувани 13%, обесправени 13%, заплашени 10% и само 3% од Македонците биле изложени на насилство заради нивната религиозна припадност.

- **Сумирано, истражувањето покажа дека перцепцијата кај различните групи граѓани во однос на прашањата поврзани со религија и присутноста на говор на омраза во таа сфера е доста слична.**
- **Говорот на омраза во јавноста во поголем процент е забележан од граѓаните со завршено више и високо образование, постдипломски или докторски студии. Ова се должи на нивната поголема информираност и запознаеност за постоењето на говорот на омраза.**
- **Граѓаните сметаат дека говорот на омраза кон припадниците на различни религиозни групи во земјата се зголемува, а најчесто е забележан на телевизија и е насочен кон припадниците на исламската верска заедница. Имено, етничките Албанци се повеќе навредувани, обесправени (дискриминирани), заплашувани и изложени на насилство поради нивната припадност на исламската верска заедница.**